

Kako postati ekološki proizvođač?

Ekološka proizvodnja jest organizirana i registrirana proizvodnja koja podliježe obveznoj stručnoj kontroli na cjelokupnom gospodarstvu. Priroda i učestalost stručne kontrole određuje se na temelju procjene rizika, pojavi nepravilnosti i utvrđivanja sukladnosti. Stručna kontrola provodi se najmanje jednom godišnje. Uz obvezanu stručnu kontrolu ekološka proizvodnja podliježe i službenim kontrolama hrane sukladno odredbama Zakona o hrani (NN81/13, 14/14, 115/18) i propisima donesenim na temelju njega.

Zakonski propisi:

Načela ekološkog uzgoja određena su Zakonom o provedbi Uredbe (EU) br. 2018/848 o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda te pripadajućim provedbenim i delegiranim Uredbama, Zakonom o poljoprivredi (NN 118/2018, 42/2020), Pravilnikom o kontrolnom sustavu ekološke poljoprivrede (NN 110/2022) s pripadajućim pod zakonskim propisima. Stoga svaki proizvođač (subjekt), prije nego se odluči uzgajati na ekološki način, treba dobro upoznati navedene zakonske odredbe. Uvjeti za ostvarivanje potpora mogu se pronaći na web stranicama Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju: [Izravne potpore](#).

Ekološka proizvodnja obuhvaća primjenu agrotehničkih, mehaničkih, fizikalnih, bioloških i biotehničkih mjera na obradivim površinama i korištenje neobradivih površina na način kojim se trajno održava plodnost tla, kakvoća voda, otpornost bilja na štetočine, biološka raznolikost, produktivnost, sposobnost obnavljanja i vitalnost u poljoprivrednim i šumskim ekološkim sustavima, a shodno lokalnim pedoklimatskim uvjetima. Ekološka biljna proizvodnja primjenjuje postupke pripreme i obrade tla koji omogućuju održavanje ili povećanje organske tvari tla, osiguravaju stabilnost i bioraznolikost tla, te sprječavaju zbijenost i eroziju tla.

Pri podizanju višegodišnjeg nasada treba voditi računa o izboru sorte (otpornosti), ali i o načinima gnojidbe. Sadni materijal treba biti certificiran i potjecati iz ekološke proizvodnje. Pri izboru sorata preporuča se obratiti pozornost na očuvanje biološke raznolikosti te dati prednost zavičajnim (autohtonim) sortama. Uzgajati na ekološki način ili ne, osobna je odluka proizvođača. Osim znanja i iskustva u uzgoju, potrebno je i upoznati se i s načelima ekološke poljoprivredne proizvodnje, te surađivati s djelatnicima Uprave za stručnu podršku razvoju poljoprivrede i ribarstva i Ministarstvom poljoprivrede Republike Hrvatske.

Monokultura se ublažava održavanjem i povećanjem plodnosti tla. Valja težiti sadnji drveća i grmlja na slobodnim prostorima koji povoljno utječu na korisne organizme i na stabilnost agroekološkog sustava. Smjese za zatavljanje trebaju biti što bogatije u vrstama tipičnim za određeno područje te leguminozama.

Plodnost i biološka aktivnost tla održava se uzgojem leguminoza i zelenom gnojidbom, te primjenom stajskog gnojiva ili organskog materijala (kompostiranog), iz ekološke proizvodnje. Dopušteno je korištenje biodinamičkih pripravaka. Gnojiva i poboljšivači tla mogu se koristiti samo ako su odobreni za uporabu u ekološkoj proizvodnji. Nije dopušteno koristiti mineralna dušična gnojiva.

Svi korišteni postupci za biljnu proizvodnju trebaju spriječiti ili smanjiti onečišćenje okoliša na najmanju moguću mjeru. U slučaju utvrđene ugroženosti poljoprivrednih kultura, sredstva za zaštitu bilja mogu se rabiti samo ako su odobrena za uporabu u ekološkoj proizvodnji.

Proizvodi za čišćenje i dezinfekciju kod uzgoja stoke koriste se samo ako su odobreni za uporabu u ekološkoj proizvodnji.

Za suzbijanje štetočina u ekološkom uzgoju dopuštene su agrotehničke, mehaničke, fizikalne, biološke i biotehničke mjere. Pri izboru mjera suzbijanja prednost treba dati: uzgoju otpornih ili tolerantnih sorta na štetočine, sadnji zdravog i deklariranog ekološki uzgojenog sadnog materijala, primjeni agrotehničkih mjera koje ne pogoduju razvoju štetočina (poticanje biološke raznolikosti, ujednačena gnojidba, navodnjavanje, upotrebi fizikalnih i mehaničkih mjera, upotrebi bioloških mjera (korisni kukci i grinje, antagonistički mikroorganizmi), upotrebi sredstava za ekološku zaštitu bilja prirodnog podrijetla (sumpor, bakar). Sredstva za ekološku zaštitu bilja se upotrebljavaju preventivno jer kad populacija štetnika, odnosno razvoj biljne bolesti prijeđe gospodarski prag štetnosti može biti prekasno.

Prva stručna kontrola

Ekološka proizvodnja uspostavlja se sjetvom novog usjeva/podizanjem novog nasada ili pak prijelazom iz neekološke ili integrirane u ekološku proizvodnju kod već postojećih usjeva/nasada. Tijekom tog perioda poljoprivredno gospodarstvo mora proći prijelazno razdoblje

Prijelazno razdoblje jest razdoblje prijelaza iz neekološke u ekološku proizvodnju tijekom kojeg se primjenjuju odredbe o ekološkoj proizvodnji određene Zakonom. Ovisno o vrsti proizvodnje prijelazno razdoblje traje do tri godine, a započinje najranije kada proizvođač svoje gospodarstvo uključi u sustav kontrole. Nakon donošenja odluke o uzgoju na ekološki način potrebno je odabrati kontrolno tijelo i prijaviti se istom (Pravilnik o kontrolnom sustavu ekološke poljoprivrede NN 110/2022).

Gospodarstvo prije svega mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava i u sustav evidencije zemljišnih parcela - ARKOD koji vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Kako bi se gospodarstvo upisalo u Upisnik ekoloških subjekata nakon provedene prve stručne kontrole na gospodarstvu, odgovorna osoba popunjava zahtjev (obrazac Prilog 1 Pravilnika o kontrolnom sustavu ekološke poljoprivrede NN 110/2022), te uz zahtjev prilaže sljedeće dokumente:

1. Ugovor o kontroli sklopljen s kontrolnim tijelom;
2. Zapisnik o provedenoj kontroli;
3. Obrtnica/Izvod iz registra trgovačkog suda/Registra udruga (osim za OPG)
4. Državni biljeg u iznosu od 70,00 kuna

Ekološka proizvodnja na poljoprivrednom gospodarstvu podliježe stručnoj kontroli u svim dijelovima proizvodnje. Proizvodnja prerađene ekološke hrane, provodi se odvojeno u vremenu ili prostoru od hrane koja nije ekološka. Ekološki proizvod mora biti propisano označen da se ne bi pomiješao ili zamijenio s drugim (konvencionalnim) proizvodom (Pravilnik o kontrolnom sustavu ekološke poljoprivrede 110/2022). Pakiranje, rukovanje i skladištenje ekoloških proizvoda provodi se vremenski i prostorno odvojeno od drugih proizvoda.

Proizvođač je dužan voditi zapise o proizvodnji i knjigovodstvo temeljeno na ulazima proizvoda i/ili certifikatima na osnovi kojih je kontrolnom tijelu moguća provjera podrijetla, vrste i količine svih kupljenih, korištenih materijala i njihova uporaba. O količinama proizvoda koje se izravno prodaju krajnjem korisniku proizvođač mora voditi evidenciju.

Nakon obavljene stručne kontrole kontrolno tijelo izdaje certifikat poljoprivrednom proizvođaču. Certifikat je isprava kojom ovlašteno kontrolno tijelo u ekološkoj proizvodnji potvrđuje da su proizvodnja, prerada ili usluga na proizvodnoj jedinici u ekološkoj proizvodnji sukladni s propisanim temeljnim zahtjevima za ekološku proizvodnju. Certifikat poljoprivredni proizvođač dobiva svake godine, ukoliko je nad gospodarstvom napravljena stručna kontrola, bez obzira na status proizvoda na certifikatu. Postupak potvrđivanja sukladnosti temelji se na zapisnicima o obavljenoj stručnoj kontroli kontrolnog tijela i pripadajućoj dokumentaciji ispitnih laboratorija.

Broj kontrola ovisi o vrsti proizvodnje. Osim glavne kontrole najmanje jednom godišnje kontrolno tijelo može obaviti i dodatni sveobuhvatni pregled proizvodne jedinice. Ako kontrolno tijelo posumnja u ispravnost ili vjerodostojnost određenog proizvoda, uzima uzorak koji se šalje na analizu. Vrsta analiza ovisi o vrsti i uvjetima proizvodnje.